

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра культурології та хореографічного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В. _____
Протокол № __ від _____ 2018 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

ХОРЕОЛОГІЯ

підготовки магістра

спеціальності 034 Культурологія

освітньої програми Культурологія

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни «ХОРЕОЛОГІЯ» підготовки магістра, 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, за освітньою програмою Культурологія

Розробник: Косаковська Леся Петрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та хореографічного мистецтва.

Рецензент: Ігнатова Лариса Петрівна, завідувач кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри культурології та хореографічного мистецтва.

Завідувач кафедри: _____ (Головей В.Ю.)

протокол № ____ від _____ 2018р.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету культури і мистецтв

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (Каленюк О.М.)

протокол № ____ від _____ 2018р.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

протокол № ____ від _____ 2018р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

денна форма

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки Спеціальність 034 Культурологія Освітня програма Культурологія Ступінь магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 5
		Семестри 9
		Лекції 28 год.
ІНДЗ:-	Практичні (семінарські) 26 год. Індивідуальні -	
	Самостійна робота 58год.	
	Консультації 8 год.	
	Форма контролю: екзамен 9 семестр	

заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки Спеціальність 034 Культурологія Освітня програма Культурологія Ступінь магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 6
		Семестри 11
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: -	Практичні (семінарські) 8 год. Індивідуальні -	
	Самостійна робота 88 год.	
	Консультації 14 год.	
	Форма контролю: екзамен 11 семестр	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Сучасні проблеми культурного життя викликають нагальну потребу у вихованні нової генерації творчої молоді, яка активно сприятиме розвитку вітчизняної культури. Підготовка спеціаліста в галузі хореографічного мистецтва вимагає особливої уваги як до його фахової підготовки так і до виховання його особистісних характеристик як митця-хореознавця. У зв'язку з цим у науковій організації навчального процесу особливого значення набуває

комплекс дисциплін, що впливають на формування особистості в професійно-мистецькому і культурологічному аспектах.

«Хореологія» — навчальний курс, розроблений для підготовки магістрів зі спеціальності 6.020200 «Хореографія». Зміст курсу розкриває сучасні уявлення про походження та еволюцію хореографічного мистецтва в широкому культурологічному контексті. Його опанування відповідає міжнародній кваліфікації магістрів хореографічного мистецтва, які навчаються за Болонською системою освіти.

Мета навчальної дисципліни - зробити більш усвідомленим та стилістично цільним створення і когнітивне прочитання хореографічного твору. Адже *хореологія*, на відміну від інших галузей мистецтвознавства, таких як музикологія, театрознавство, або кінознавство (*фільмологія*), чи дослідження в галузі образотворчого мистецтва і архітектури (*іконологія*), й досі не має визначених теоретичних підвалин та базується переважно на емпіричному досвіді практиків танцю, іноді досить консервативному.

Таким чином, вивчення теорії танцю є опануванням наукової та естетичної системи, яка розглядає різноманітні форми людського руху та їх зв'язок із танцювальними стилями, насамперед сучасними.

Завдання навчальної дисципліни: розглянути теорії походження танцю;

визначити особливості танцю у системі інших видів мистецтва (пластичних, музичних, сценічних, екранних, дігитальних та ін.);

знайти стильові та змістовні компоненти танцю в контексті зв'язків зі світовою художньою культурою;

визначити традиційні жанри та форми танцювальних творів і особливості їх побудови; характеризувати засоби утілення постмодерністських ідей в хореографічному мистецтві кінця XX - початку XXI ст.;

визначити можливі аспекти використання танцю як елементу розважальної індустрії (поп-мистецтва).

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

В результаті вивчення дисципліни магістр повинен

Знати:

сучасні аспекти теоретичної спадщини класиків хореографії (від Новера до Фокіна); знакові особливості тлумачення таких дефініцій, як *modern dance* та *contemporary*, «театр танцю», контактна імпровізація, *dancical* та ін.;

засоби оновлення метафоричної мови танцю у XX ст.;

естетичні та фізіологічні чинники впливу танцю на аудиторію.

Уміти:

робити хореологічний аналіз ознак первинних танців та знаходити алгоритми їх сучасного трактування;

формулювати та практично вирішувати проблеми розуміння й інтерпретації хореографічного твору за знаковими чинниками;

формулювати принципові відмінності засобів виразності класичного та сучасного хореографічного мистецтва (танець, пантоміма, пластика, жест тощо);

визначати технічні, психологічні, естетичні, етичні (виховні), філософські та інші можливі аспекти різних стилів та жанрів танцювального мистецтва;

Мати навички:

читання графічного запису танцю як відображення його еволюції;
теоретичного визначення новостворених форм танцювального мистецтва;
аналізу будь якого хореографічного тексту як знакової системи (невербального повідомлення);

розпізнавання мови тіла у різних культурних та етнічних регіонах світу.

Інтегральна компетентність (ІНТ) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі «Культура і мистецтво» спеціальності «Хореографія» для вирішення широкого спектра типових задач мистецької освіти та виконавської діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності (ФК) Здатність розуміти теорію та практику хореографічного мистецтва, усвідомлювати його як специфічне творче відображення дійсності, проектування художньої реальності в хореографічних образах.

Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної). Здатність демонструвати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, вміти застосовувати їх як виражальний засіб. Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.

У результаті засвоєння даного курсу магістр має бути підготовленим до аналізу та оцінки хореографічного твору будь якої складності, стилістики і змісту, як того вимагає рівень міжнародної фахової кваліфікації.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Хореологія» складається з двох змістових модулів. Кількість змістових модулів визначається метою та змістом програми навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1 «Танець як культурний феномен» містить теми, присвячені історико-культурологічним засадам розвитку танцювального мистецтва від зародження до початку ХХІ століття, формуванню і утвердженню балетного театру, тенденціям розвитку хореографічного мистецтва. Розглядаються основні напрямки і періоди в історії хореографічної культури і мистецтва.

Змістовий модуль 2 «Мова тіла та її трактування у культурно-етнічних регіонах світу» присвячений характеристиці особливостей танцю у системі інших видів мистецтва (пластичних, музичних, сценічних, екранних, дігитальних та ін.), визначенню стильових та змістовні компоненти танцю в контексті зв'язків зі світовою художньою культурою, ознайомленню з традиційними жанрами та формами танцювальних творів і особливостей їх побудови. Охарактеризовано засоби утілення постмодерністських ідей в хореографічному мистецтві кінця ХХ - початку ХХІ ст. та можливі аспекти використання танцю як елементу розважальної індустрії (поп-мистецтва).

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Танець як культурний феномен					
Тема 1. Хореологія як наукова дисципліна	4	2	2		
Тема 2. Вербальні та інші можливості фіксації візуальних вражень від хореографічного мистецтва	9	2	2	5	
Тема 3. проби створення теорії танцю у ХХ ст.	9	2	2	5	
Тема 4. С. Лифар - теоретик танцю	2		2		
Тема 5. Теорії походження танцю	7	2		5	
Тема 6. Палеохореографія як ключ до розуміння первісного танцю	7		2	5	
Тема 7. Філософсько-світоглядні концепції походження танцю	4	2	2		
Тема 8. Видозміни систем запису танцю	7	2		5	
Тема 9. Формування та еволюція естетики балетного театру	7	2		5	
Разом за модулем 1	56	14	12	30	
Змістовий модуль 2. Назва модуля					
Тема10. Рухові засади невербальної комунікації	9	2	2	5	
Тема 11. Культурні стереотипи різних етносів щодо оцінки характеру рухів (жестів)	9	2	2	5	
Тема 12. Візуально-психологічна діагностика у мистецькому аспекті	9	2	2	5	
Тема 13. Танець та суміжні дефініції	7	2		5	
Тема 14. Танець - явище художньої культури	10	2		8	
Тема 15. Просторово-пластичні форми танцю ХХ-ХХІ ст.	2		2		
Тема 16. Жанрово-стильові видозміни танцювальної культури ХХ-ХХІ ст.	4	2	2		
Тема17.Сучасні методи аналізу хореографічних текстів	4	2	2		
Тема 18. Методика лабанівського	2		2		

центру для аналізу сучасних хореографічних текстів					
Разом за модулем 2	56	14	14	28	
Всього годин:	112	28	26	58	

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1. Хореологія як наукова дисципліна

Самостійна робота студентів: Вивчення суміжних із хореологією засобів та прийомів культурологічного та мистецтвознавчого аналізу, у т.ч. лінгвістичних.

Мета: Знайти паралелі хореологічного аналізу в усталених методах фільмології, іконології, музикології, філології.

Завдання :

1. Ознайомитися з основними лінгвістичними дефініціями та їх сутністю.
2. Знайти підтвердження універсальності прийомів у аналізі суміжних мистецтвознавчих галузей.
3. З'ясувати значення та сенс терміну «когнітивність»

Література: 25, 27, 30, 34-40, 42, 44, конспект лекцій.

Тема 2. Спроби створення теорії танцю у ХХ ст.

Самостійна робота студентів: Вивчення робіт давніх та сучасних теоретиків танцю.

Мета: Знайти витоки сучасного хореологічного аналізу у працях теоретиків танцю минулого.

Завдання :

1. Ознайомитися з роботою Ж. Ж. Новера «Листи про танець».
2. Ознайомитися з теоріями Ж. Жака -Далькроза, Р. Лабана
3. З'ясувати науково-практичний досвід С. Лифаря.

Література. [14, 15, 22, 23, 34-41, конспект лекцій]

Тема 3. Теорії походження танцю.

Самостійна робота студентів: Вивчення робіт, що ілюструють танець як культурний феномен.

*Мета:*Визначити місце танцю в загальній історії культури.

Завдання :

1. Ознайомитися з роботами «соціалістів» Ч.Дарвіна, К.Бюхера, К.Закса.
2. Ознайомитися із засадами « ігрової гіпотези» походження танцю.
3. З'ясувати основи теорії імітації або наслідування.

Література:[4, 9, 13, 17, 29, 34-40, конспект лекцій].

Тема 4. Філософсько-світоглядні концепції походження танцю

Самостійна робота студентів: Вивчення робіт, що ілюструють танець з філософсько-світоглядної точки зору.

Мета: Зрозуміти сенси первинного існування танцю.

Завдання :

1. Ознайомитися з роботами, які доводять обрядово-сакральне походження танцю.
2. Ознайомитися із роботами прихильників рефлексивно-емоційної первинності танцю.
3. З'ясувати сутність терміну «універсальна традиція».

Література: [4, 10, 13, 17, 24, 29, 34-40, конспект лекцій].

Тема 5. Видозміни систем запису танцю

Самостійна робота студентів: Вивчення систем запису танцю з часів походження до ХХ ст.

Мета: Зрозуміти еволюцію систем запису танцю у зв'язку з його модифікацією та науково-технічними відповідностями епосі.

Завдання :

1. Ознайомитися з роботами теоретиків, які започаткували графічне та літерно-описове відтворення хореографічних композицій.
2. Ознайомитися із доробком Королівської Академії танцю (Франція, 1661).
3. З'ясувати проблеми фіксації рухів та техніки нового танцю ХХ ст.

Література: [6, 21, 36, 39, конспект лекцій].

Тема 6. Формування та еволюція естетики балетного театру.

Самостійна робота студентів: Прослідкувати видозміни естетики балетного театру з часів походження до ХХ ст.

Мета: Зрозуміти еволюцію естетики балетного театру у зв'язку із історичною зміною стильових напрямів.

Завдання :

1. З'ясувати еволюцію балетного театру постноверівської епохи.
2. З'ясувати еволюцію балетного театру епохи романтизму.
3. З'ясувати еволюцію балетного театру на основі академічного танцю у ХІХ ст.

Література: [6, 8, 9, 14, 16, 30, 41, конспект лекцій]

Тема 7. Рухові засади невербальної комунікації

Самостійна робота студентів: Ознайомитися із культурними стереотипами різних етносів на прикладі їх рухової культури.

Мета: Зрозуміти когнітивний смисл емоційних жестів у невербальному спілкуванні.

Завдання :

1. З'ясувати специфіку символічних інтеракцій людського спілкування.
2. З'ясувати різницю у пластичній мові невербального спілкування етнічних регіонів світу.
3. Виявити аналоги мовного та невербального спілкування у різних сценічних жанрах.

Література: [1-4, 9, 10, 16, 18, 29-30, 34-35, конспект лекцій].

Тема 8. Візуально-психологічна діагностика у мистецькому аспекті

Самостійна робота студентів: Зрозуміти метафоричний смисл жестів невербального спілкування.

Мета: Знайти застосування прийомам візуально-психологічної діагностики у

практиці творчого процесу.

Завдання :

1. З'ясувати фізіологічні та інші механізми впливу танцювально-рухової терапії (ТРТ).

2. З'ясувати специфіку аутентичного руху.

3. Виявити можливості застосування методики ТРТ у різних танцювальних жанрах.

Література: [1-3, 5, 11, 18-19, 31-34, 36, 43, 45, конспект лекцій]

Тема 9. Танець та суміжні дефініції

Самостійна робота студентів: Виявити практичний сенс визначення танцю як знаково-образної системи.

Мета: Визначити межі танцю, як культурного паттерну.

Завдання :

1. З'ясувати специфіку основних мегагруп світового хореографічного мистецтва.

2. З'ясувати методи використання сучасного фольклорного танцю.

3. Виявити ознаки театральності у специфіці танцю Сходу, Африки та Латинської Америки.

Література: [1-4, 7,9,10,16,18,19,29-30, 34-35, конспект лекцій]

Тема 10. Просторово-пластичні форми танцю ХХ-ХХІ ст.

Самостійна робота студентів: Ознайомитися із основними формами танцю як феномену культури.

Мета: Зрозуміти специфіку модерного та постмодерного танцю у сценічних формах мистецтва Європи та Америки.

Завдання :

1. З'ясувати різницю у пластичній мові епохи модерну та постмодерну.

2. Виявити особливості контрастів у просторово-пластичній побудові сучасного танцю.

3. Пояснити специфіку використання нетанцювальних рухів у хореографічній лексиці сьогодення.

Література. [1-4, 9, 18-20, 26, 34, 36, 39-40, 42, конспект лекцій].

Тема 11. Жанрово-стильові видозміни танцювальної культури ХХ-ХХІ ст.

Самостійна робота студентів: Ознайомитися із основними етапами розвитку танцювальної культури ХХ-ХХІ ст.

Мета: З'ясувати головні чинники пластичної мови ХХ ст. та проблеми їх інтерпретації за допомогою семіотики.

Завдання :

1. З'ясувати засоби розпізнання та аналізу візуальних кодів хореографічного мистецтва.

2. З'ясувати різницю прочитання стильових кодів хореографічного твору сакрального, соціального та розважального походження.

3. Виявити ознаки переваги видовищної складової у сценічних формах танцю ХХ ст.

Література: [5,9,13,15-16, 25, 27, 34, 41-42, 45, конспект лекцій]

Тема 12. Сучасні методи аналізу хореографічних текстів.

Самостійна робота студентів: Ознайомитись із основними методами аналізу хореографічних текстів, в тому числі пост-модерних.

Мета: З'ясувати тенденції хореографічного мистецтва ХХ—ХХІ ст. за допомогою аналізу його основних чинників.

Завдання :

1. З'ясувати систему розпізнавальних ознак за допомогою методики Лабанівського центру.
2. З'ясувати сутність моделювання комунікації Р. Якобсона.
3. Зрозуміти засоби подолання проблем у оцінці нелінійних та невизначених форм танцю ХХ ст.

Література: [5, 9,15, 20, 25-27, 34, 38, 39, 42, 44-45, конспект лекцій].

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (мах = 40 балів)																Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів			
Модуль 1								Модуль 2				Модуль 3									
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2								ІНДЗ	МКР 1	МКР 2			
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16					Т 17	Т 18
								0	1	2	3	4	5	6	7	8					
5		5		5		5		5		5		5		5		5					

Поточний контроль

5 балів (відмінно) – виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно навчальної програми, володіє теоретичними знаннями у повному обсязі та передбаченими практичними навичками. Вміє застосовувати набуті знання на практиці, розв'язувати творчі завдання.

4 бали (добре) – виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно програми, володіє теоретичними знаннями та практичними навичками, вміє застосовувати набуті знання на практиці.

2-3 бали(задовільно) – виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно програми, застосування набутих знань на практиці недостатнє.

1 бал (незадовільно) - виставляється, якщо студент не володіє понятійним апаратом, знання поверхові, основні практичні навички відсутні.

10 балів (відмінно) – виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно навчальної програми, володіє теоретичними знаннями у повному обсязі та передбаченими практичними навичками. Вміє застосовувати набуті знання на практиці, розв'язувати творчі завдання.

8 балів (добре) – виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно програми, володіє теоретичними знаннями та практичними навичками, вміє застосовувати набуті знання на практиці.

5 балів (задовільно) – виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно програми,

застосування набутих знань на практиці недостатнє.

1 бал (незадовільно) - виставляється, якщо студент не володіє понятійним апаратом, знання поверхові, основні практичні навички відсутні.

Модульний контроль

25-30 балів (відмінно) - виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно навчальної програми, володіє теоретичними знаннями у повному обсязі та передбаченими практичними навичками. Вміє застосовувати набуті знання на практиці, розв'язувати творчі завдання.

15-25 балів (добре) - виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно програми, володіє теоретичними знаннями та практичними навичками, вміє застосовувати набуті знання на практиці.

10-15 балів (задовільно) - виставляються, якщо студент засвоїв матеріал згідно програми, застосування набутих знань на практиці недостатнє.

5-10 балів (незадовільно) - виставляються, якщо студент засвоїв матеріал у недостатньому обсязі, спеціальною термінологією володіє слабо, знання поверхові.

1-5 балів (незадовільно) - виставляється, якщо студент не володіє понятійним апаратом, знання поверхові, основні практичні навички відсутні.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Айслер-Мерти Кристина. Язык жестов / К. Айслер-Мерти. — Пер. с нем. К. Давыдовой. — М. : ФАИР-ПРЕСС, 2001. — 160 с.: ил.
2. Андерсен П. Язык тела / Питер Андерсен; пер. с англ. А.А. Давыдовой. — М. : АСТ : Астрель, 2006. — 343 с.
3. Аленикова С. Язык жестов/ С.Аленикова // Наука и жизнь. — 1985. — № 7. — С. 143-147.
4. Баглай В.Е. Этническая хореография народов мира: уч. пособие / В.Е. Баглай. — Ростов н/Д : Феникс, 2007. — 405 с.: ил.
5. Баскаков В.Ю (ред.-сост.). Свободное тело. Хрестоматия / В.Ю. Баскаков. — М. : Инст.

- общегуманитар. исслед., 2004.— 224 с. (Телесно-ориентированная психотерапия).
6. Блок Л.Д. Классический танец: История и современность /Л.Д. Блок. — М : Искусство, 1987. — 556 с.
 7. Василенко К.Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. Вид. 3, доп. і перероб./ Кім Юхимович Василенко. — Київ : Мистецтво. — 1996. — 494 с.
 8. Вольтинский А.Л. Книга ликований / А.Л. Вольтинский. — М. : Артист. Режиссер. Театр, 1992. — 300 с.
 9. Гваттерини Маринелла. Азбука балета. Перевод с ит. / М. Гваттерини. — М. : БММ АО, 2001. — 240 с.: ил.
 10. Герасимова И.А. Философское понимание танца / И.А. Герасимова // Вопросы философии. — 1998. — № 4. — С. 50-63.
 11. Гренлюнд Эрна. Танцевальная терапия. Теория, методика, практика / Эрна Гренлюнд, Наталия Оганесян. — СПб : Речь, 2004. — 288 с.
 12. Димитриус Элен. Читать человека как книгу / Э. Димитриус, М. Мазарелла. - Пер. с англ. - М.: Эксмо. - 2005. -448 с.
 13. Еремина Мария. Роман с танцем / Мария Еремина. — СПб. : ООО ТФ «Созвездие». — 1998. — 252 с.
 14. Есаулов И.Г. Язык классического танца. Хореолингвистика / И.Г. Есаулов. — Междунар. славян. акад. : Ижевск, 2005. — 166 с.
 15. Искусство движения. История и современность. Материалы научно- практической конференции. - М.: Гос. центр, музей им. А. Бахрушина, 2002. -175 с.
 16. Колногузенко Б.М. Хореографічне мистецтво: 36. статей. Методичні матеріали для підготовки бакалаврів і спеціалістів за фахом «Хореографія» (6.020200) / Б.М. Колногузенко.—Х.: ХДАК, 2008.—224 с.
 17. Королева Е.А. Ранние формы танца / Е.А. Королева. — Кишинев, Штеница, 1977. — 215 с., илл.
 18. Коццолино Марио. Невербальная коммуникация. Теория, функции, язык и знак / Марио Коццолино. Пер. с итал. О.А. Шипиловой. — Харьков : Изд-во «Гуманитарный центр», 2009. — 248 с.
 19. Лабунская В.А. Введение в психологию невербального поведения /В.А. Лабунская. — Ростов-на Дону: Ростов, гос. университет. — 1994.
 20. Лебедева Г.Д. Балет: семантика и архитектоника / Г.Д. Лебедева. — СПб.: Изд. «Лань»; изд. «Планета музыки», 2007. — 160 с.
 21. Лисициан С. Запись движения: (Кинетография) / С. Лисициан; Под ред. Р.В. Захарова. — М.; Л. : Искусство, 1940. — 428 с., схемы, рис.
 22. Лифарь С. Мемуары Икара / С Лифарь. — М.: Искусство, 1995. — 358 с.
 23. Лифарь С. Спогади Ікара / С.Лифарь / з фр. пер. Г. Малець. — К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2007. — 192 с.: іл.
 24. Луговая Е.К. Философия танца / Е.К.Луговая. — СПб. : Изд-во СПб. ун-та, 2008.— 131 с.
 25. Махлина С. Семиотика культуры и искусства. Словарь-справочник. В 2- х книгах. 2-е изд., расш. и испр. / Светлана Махлина. — СПб. : Композитор, 2003. — Кн. 1. — 240 с.; Кн. 2. — 340 с.
 26. Никитин В.Ю. Модерн-джаз танец:Этапыразвития. Метод. Техника / В.Ю. Никитин. — М. : ИД «Один из лучших», 2004. — 414 с., ил.
 27. Пави П. Словарь театра : Пер. с фр. / П. Пави. — М. : Прогресс, 1991. — 504 с.: ил.

28. Пиз Аллан. Язык телодвижений. Как читать мысли окружающих по их жестам / А. Пиз. — М. : «Зксмо», 2004. — 288 с.
29. Ромм В.В. Танец и секреты древнейших цивилизаций / В.В. Ромм. — Новосиб. гос. конс. им. М.И. Глинки. — Новосибирск, 2002. — 456 с.
30. Соковикова Н.В. Введение в психологию балета / Н.В. Соковикова. — Новосибирск : ИД «Сова», 2006. — 300 с.
31. Уэйнрайт Г. Язык тела / Г. Уэйнрайт. — Пер. с англ. К. Ткаченко. — М. : ФАИР-ПРЕСС, 2000. — 320 с.: ил.
32. Фаст Джулиус. Язык тела. Азбука человеческого поведения / Дж. Фаст. — Пер. с англ. П.А. Игоревского. — М. : ЗАО Центрполиграф, 2006. — 207 с.
33. Фельденкрайз Мойше. Искусство движения. Уроки мастера / Мойше Фельденкрайз. — Пер. с англ. А. Заславской. — М. : Изд-во Зксмо, 2003. — 352 с.
34. Чепалов О.І. Когнітивні аспекти хореографічної лексики / О.І. Чепалов // Культура України. 36. наукових праць. Харківська державна Академія культури. — Х. — 2004. — Вип. 14. Мистецтвознавство. — С. 109-126.
35. Чепалов О.І. Хореологія як наукова дисципліна (Пролегомени) / О.І. Чепалов // Культура і сучасність. Альманах. Державна Академія керівних кадрів культури. К. — 2004. — С. 80-87.
36. Чепалов О.І. Танець як знакова система (проблеми семіотичного аналізу хореографічних текстів) / О.І. Чепалов // Художня культура. Актуальні проблеми: Наук. Вісник Держ. центру театр, мистецтва ім. Л.Курбаса, Інститут проблем сучасн. мистецтва Академії мистецтв України. — Київ : Муз. Україна, 2004. — Вип.1. — С. 260-270.
37. Чепалов О.І. Хореографічні засади дослідження танцю (за методикою лабанівського центру) / О.І. Чепалов // Культура України. 36. наукових праць. Харківська державна Академія культури. — Х., 2004, вип. 15. Мистецтвознавство. — С. 161-170.
38. Чепалов О.І. Хореологія як нова дисципліна у навчанні студентів- хореографів вузів України / О.І. Чепалов // Українська культура в контексті сучасних наукових досліджень та практичних реалій: 36. матеріалів Міжнарод. наук.-практ. конф., Київ, 21-22 грудня 2006 р. — К. : ДАКККіМ, 2007. — Ч. 2. — С. 229-231.
39. Чепалов О.І. Специфіка аналізу постмодерного танцю / О.І. Чепалов // Вісник держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв, 2007. — № 1. — С.42-47.
40. Чепалов О.І. Хореологія - теорія хореографічного мистецтва (Перспективи становлення у науковій та навчальній практиці) / О.І. Чепалов // Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка : 36. наукових праць. Випуск 7. Частина 2. Мистецтвознавство. — Луганськ : Луганськ, держ. інст. культури і мистецтв, 2007. — С. 172-180.
41. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. Монографія / О.І. Чепалов. — Харків : ХДАК, 2007. — 344 с.
42. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії. Напрями. Стили. Види / Д. Шариков. — К. : Вид. Карпенко В.М., 2008. — 168 с.
43. Щекин Г. Визуальная психодиагностика: Познание людей по их внешности и поведению: Учебно-методическое пособие / Г. Щекин. — К. — Межрег. акад. упр. персоналом.—2-е изд., испр., 2001. — 616 с.: ил.
44. Якобсон Р. Взгляд на развитие семиотики // Роман Якобсон. Язык и бессознательное / Пер. с англ. М.: Гнозис, 1996. — 248 с.
45. Електронний ресурс: Асмолов А., Фейгенберг Е. За порогом рачиальности:

РЕСУРСИ

- <http://www.geocities.com/kievopera/>
- <http://www.new-ballet.ru/>
- <http://bejart.ch/>
- <http://covent-garden.com.ua>
- <http://vaganova.ru/>
- <http://www.bolshoi.ru/>
- <http://www.bydsf.com>
- <http://www.dance.in.ua>
- <http://www.dance.sebastopol.ua>
- <http://www.danceinfo.com.ua>
- <http://www.dancelife.ru>
- <http://www.danceplaza.com>
- <http://www.dancesport.ru>
- <http://www.dancesportinfo.net>
- <http://www.dancestory.narod.ru>
- <http://www.danceworld.com.ua>
- <http://www.idsf.net>
- <http://www.indiandancesport.org>
- <http://www.interdanceunion.com>
- <http://www.ovacia.org.ua>
- <http://www.quickstep.narod.ru/books>
- <http://www.rubstein.dancesport.ru>
- <http://www.russianballet.ru/>
- <http://www.russianmaster.ru>
- <http://www.sgotu.com.ua>
- <http://www.siluet-dance.com.ua>
- <http://www.spaeker.de>
- <http://www.taniec.pl>
- <http://www.tanzturniere.com>
- <http://www.theatre.ru/>
- <http://www.tuttidance.vostok.net>
- <http://www.udb.com.ua>
- <http://www.udsa.com.ua>
- <http://www.vasiliev.com./>

8. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ ХОРЕОЛОГІЇ (ГЛОСАРІЙ)

Авангардизм - комплекс модерної стилістики, у якому присутні елементи епатажу, деконструкції, руйнації попередніх форм.

Балет - театральна вистава, яка у хореографічних образах, зазвичай з літературною основою, розкриває їх зміст завдяки спільному впливу музики, танцю, пантоміми, виконавства та сценічного оформлення.

Барокко - інтернаціональний стиль у мистецтві XVII-XVIII ст., який характеризується

вигадливістю та декоративністю форм. Схильність барокко до пишної театралізації вплинула на балетний жанр.

Буто - японське відгалуження авангардистського танцю, підкреслює емоційну напругу засобами, де техніка має вторинне значення.

Візуальні коди - елементи знакової системи будь-якого твору мистецтва, які характеризують його видовищний стиль, жанр або напрям. У хореографії можуть бути розпізнаними переважно у русі.

Дансантизм - підкреслення у танцювальній музиці типових форм танцю (вальс, галоп, мазурка, марш тощо).

Дансікал (*dancical*) аналог сценічного жанру мюзиклу, де основним виразним і драматургічним засобом є танець.

Дієвий танець - досвід поєднання пантоміми та інших виражальних засобів з танцем як головним чинником хореографічного мистецтва.

Драмбалет див. **хореодрама**

Експресивність - емоційна насиченість рухів з метою граничного висловлення внутрішніх почуттів. Це поняття пов'язане зі стилем **експресіонізму**, що у такий спосіб свідомо спотворював художні образи.

Жест - поза або рух тіла, що свідомо або підсвідомо відображає зміст невербального повідомлення.

Імпресіонізм - стиль (насамперед у живопису та музиці), який малює художні образи не з реальних явищ та предметів, а базується на власних враженнях від них. Має аналоги у хореографічному мистецтві.

Класицизм - стиль у мистецтві, пов'язаний із усталеною та непорушною нормативністю мистецьких зразків епохи. Саме у класицизмі склались основні принципи класичного сценічного танцю.

Контактна імпровізація - вид дуетного танцю, у якому, на відміну від класичного балету, не долаються, а використовуються закони гравітації, зчеплювання і таке ін.

Концептуалізм - стиль, де пріоритетним є висловлення ідеї, а не створення художньої образу.

Лабанотакція - запис танцю за системою Р. Лабана (див. **хореологія**).

Мінімалізм - стиль постмодерного мистецтва, у якому виразні засоби свідомо спрощені або примітивні. Є реакцією на інтелектуальну насиченість та надмірну складність сучасного культурного середовища.

Модернізм - загальна назва групи стилів та напрямів мистецтва ХХ ст., які намагались відійти від традицій художньої культури попередників (наприклад *абстракціонізм, фовізм, дадаїзм, сюрреалізм*).

Наративність - оповідальність (див. **хореодрама** або **драмбалет**).

Неокласика - стиль, в якому, услід за музикою, хореографи шукали оновлення танцювальних форм не у радикальних змінах, а шляхом переосмислення класичної спадщини.

Палеохореографія - синтез палеології (вивчення стародавніх зразків матеріальної культури) та хореології. Полягає у аналізі та узагальненні візуальних кодів зразків прадавнього мистецтва, пов'язаних з рухом людини.

Пантоміма - складова хореографії, що побудована на рухах та жестах переважно побутового смислу та життєвої конкретики. Існує також умовна балетна пантоміма та

пантоміма, як жанр сценічного мистецтва, наближений до драматичного театру.

Пластика - система положень і **жестів** людського тіла, що характеризують його фізичні та психологічні якості.

Реалізм - стиль мистецтва, який характеризується типовими героями, що діють у типових обставинах. Створює ілюзію життєвої правдоподібності.

Реалізм соціалістичний (соціалістичний реалізм) - штучний метод створення художніх творів, який у радянську епоху забезпечував виконання митцями ідеологічних вимог.

Ризома - запозичена з біології дефініція. Позначає переплетення коріння рослин, що не дає можливості прослідкувати конфігурацію його окремих елементів. Застосовується у розгляді складних нелінійних систем, зокрема аналізі постмодерного танцю.

Романтизм - хореографічний стиль, який визначається наявністю героя, діючого у виключних обставинах та протиставленням образності «повітряного» й характерного («земного») танцю.

Символізм - стиль (насамперед у поезії та живопису), який широко використовує художні асоціації, метафори та символи. Знайшов використання у вільному танці початку ХХ ст.

Танець - знаково-образна система, створена виразними можливостями людського тіла у просторі.

Танець безсюжетний (абстрактний) не використовує оповідальності (літературної основи), а сприймається на підставі вільних асоціацій та динаміки емоційних станів.

Танець класичний (академічний) - усталена система виразних засобів професійного танцю, що сформувалася в результаті тривалої сценічної та навчальної практики, а також шляхом образно-поетичних змін та стильових особливостей.

Танець modern - хореографічний стиль, який виник на межі ХІХ та ХХ ст. і був спрямований проти експансії класичного (академічного) танцю в Америці.

Танець contemporary - стиль постмодерної хореографії, який послідовно змінив танець *modern* у 1960-70-х р. та оголосив танцювальним будь-який рух людського тіла.

Танець виразний (Ausdruckstanz) - німецький різновид танцю *modern*, пов'язаний із досвідом експресіонізму та пошуками хореографічної мови після І світової війни.

Танцтеатр - вид сценічного мистецтва на межі різних видовищних жанрів, де, на відміну від балету, перевагу віддано прийомам театральної виразності, а танець лише їх споріднює.

Хореографія - у первинному значенні запис танцю за допомогою системи умовних знаків. У сучасному - мистецтво створення танцю.

Хореодрама (драмбалет) - хореографічна вистава, де переважає **наративність**, тобто переказ літературних сюжетів переважно засобами пантоміми.

Хореологія - у першому значенні система запису танцю (**лабанотація**). У сучасному розумінні - теорія танцю, або **дансологія**, тобто наукова та естетична система, яка досліджує різноманітні форми людського руху та їх зв'язок із танцювальними стилями. У дослідженні балетних форм прийшла на зміну **балетознавству**.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Витоки сучасного хореологічного аналізу в роботі Ж. Ж. Новера «Листи про танець».
2. Хореологічна теорія Р. Лабана.
3. Науково-практичний досвід С. Лифаря.
4. Витоки сучасного хореологічного аналізу у працях Ж. Жака –Далькроза.
5. Основні лінгвістичні дефініції хореології та їх сутність.
6. Теорії походження танцю.
7. Танець як культурний феномен.
8. Місце танцю в загальній історії культури.
9. Роботи про танець «соціалістів» Ч. Дарвіна, К. Бюхера, К. Закса.
10. « Ігрова гіпотеза» походження танцю.
11. Основи теорії імітації або наслідування.
12. Філософсько-світоглядні концепції походження танцю.
13. Сенси первинного існування танцю.
14. Обрядово-сакральне походження танцю.
15. Зміст теорій рефлексивно-емоційної первинності танцю.
16. Сутність терміну «універсальна традиція».
17. Видозміни систем запису танцю з часів походження до ХХ ст.
18. Еволюція систем запису танцю у зв'язку з його модифікацією та науково-технічними відповідностями епосі.
19. Започаткування графічного та літерно-описового відтворення хореографічних композицій.
20. Науковий доробок Королівської Академії танцю (Франція, 1661).
21. Особливості фіксації рухів та техніки нового танцю ХХ ст.
22. Формування та еволюція естетики балетного театру.
23. Самостійна робота студентів: Прослідкувати видозміни естетики балетного театру з часів походження до ХХ ст.
24. Еволюція естетики балетного театру у зв'язку із історичною зміною стильових напрямів.
25. Еволюція балетного театру постноверівської епохи.
26. Еволюція балетного театру епохи романтизму.
27. Еволюція балетного театру на основі академічного танцю у ХІХ ст.
28. Рухові засади невербальної комунікації.
29. Культурні стереотипи різних етносів (на прикладі їх рухової культури). Когнітивний смисл емоційних жестів у невербальному спілкуванні.
30. Специфіка символічних інтеракцій людського спілкування.
31. Характерні особливості пластичної мови невербального спілкування етнічних регіонів світу.
32. Аналоги мовного та невербального спілкування у різних сценічних жанрах.
33. Візуально-психологічна діагностика у мистецькому аспекті
34. Метафоричний смисл жестів невербального спілкування.
35. Прийоми візуально-психологічної діагностики у практиці творчого процесу.
36. Фізіологічні та інші механізми впливу танцювально-рухової терапії (ТРТ).
37. Специфіка аутентичного руху.
38. Можливості застосування методики ТРТ у різних танцювальних жанрах. Танець та

суміжні дефініції

39. Практичний сенс визначення танцю як знаково-образної системи.
40. Танець як культурний паттерн.
41. Специфіка основних мегагруп світового хореографічного мистецтва.
42. Методи використання сучасного фольклорного танцю.
43. Ознаки театральності у специфіці танцю Сходу, Африки та Латинської Америки.
44. Просторово-пластичні форми танцю XX-XXI ст.
45. Основні форми танцю як феномену культури.
46. Специфіка модерного та постмодерного танцю у сценічних формах мистецтва Європи та Америки.
47. Відмінності у пластичній мові епохи модерну та постмодерну.
48. Особливості контрастів у просторово-пластичній побудові сучасного танцю.
49. Специфіка використання нетанцювальних рухів у хореографічній лексиці сьогодення.
50. Жанрово-стильові видозміни танцювальної культури XX-XXI ст.
51. Основні етапами розвитку танцювальної культури XX-XXI ст.
52. Головні чинники пластичної мови XX ст. та проблеми їх інтерпретації за допомогою семіотики.
53. Засоби розпізнання та аналізу візуальних кодів хореографічного мистецтва.
54. Відмінності прочитання стильових кодів хореографічного твору сакрального, соціального та розважального походження.
55. Ознаки переваги видовищної складової у сценічних формах танцю XX ст. Сучасні методи аналізу хореографічних текстів.
56. Основні методами аналізу хореографічних текстів, в тому числі пост-модерних.
57. Тенденції хореографічного мистецтва XX—XXI ст. (аналіз основних чинників).
58. Система розпізнавальних ознак за допомогою методики Лабанівського центру.
59. Сутність моделювання комунікації Р. Якобсона.
60. Засоби подолання проблем у оцінці нелінійних та невизначених форм танцю XX ст.